

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

A.1. Η ανάγνωση για τον συγγραφέα συνιστά μια δραστηριότητα που τον παρηγορεί και τον λυτρώνει μέσα από τη διαδικασία ενδοσκόπησης και της αναπόλησης των εφηβικών του χρόνων. Εξίσου λυτρωτικά λειτουργεί η σχεδόν διαλογική σχέση που αναπτύσσει με τον συγγραφέα. Τέλος, η ελευθεριότητα που του προσφέρει το διάβασμα σε συνδυασμό με τα αδιάβρωτα ιδανικά που προβάλλει η λογοτεχνία, τον αποσυμφορίζει ψυχικά και τον μεταμορφώνει.

B.1.

α. Λάθος

Κείμενο 1: «Προσωπικά, το θεωρώ μια δημιουργική ενασχόληση».

β. Λάθος

Κείμενο 1: «Οι ώρες ... χωροχρόνο».

γ. Λάθος

Κείμενο 2: «Γράφει μες στη μνήμη ... κόσμο», «Έχει γράψει ... φίλους του», «Κι ανάμεσά τους... επάγγελμα».

δ. Λάθος

Κείμενο 2: «Μέσα στην Ιστορία ... γράφουν».

ε. Σωστό

Κείμενο 1: «Και να ... ψυχή», «τα λογοτεχνικά αντισώματα ... κουράγιο»

και

Κείμενο 2: «Ίσως γιατί ... του γράφειν».

B.2.α

Ο σκοπός του συγγραφέα στο Κείμενο 1 είναι να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες σχετικά με την ανάγνωση της λογοτεχνίας. Για να το επιτύχει αυτό χρησιμοποιεί:

Σημεία Στίξης

- Εισαγωγικά στο σημείο: «ανέβασα πυρετό». Τα εισαγωγικά στο συγκεκριμένο απόσπασμα λειτουργούν μεταφορικά, μιας και ο συγγραφέας θέλει να δηλώσει ότι χρησιμοποιούσε δικαιολογίες προκειμένου να εξοικονομήσει χρόνο για να καταφέρει να διαβάσει όταν ήταν έφηβος.
- Διπλή παύλα στο σημείο: - τι ειρωνεία!-. Η διπλή παύλα αξιοποιείται από τον συγγραφέα προκειμένου να αποδώσει ένα δικό του σχόλιο χωρίς να διακοπεί η ροή της περιόδου, μια πληροφορία που μπορεί να παραλειφθεί.
- Θαυμαστικό στο σημείο: - τι ειρωνεία!-. Το θαυμαστικό χρησιμοποιείται emphatically προκειμένου να τονιστεί ο ανταποδοτικός χαρακτήρας του χρόνου που διέθετε ο συγγραφέας στην ανάγνωση παλαιότερα και σύγχρονα, με έναν τόνο αυτοσαρκασμού.

Σχήματα Λόγου

- Προσωποποίηση στο σημείο: «Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή». Με το συγκεκριμένο σχήμα λόγου ο συγγραφέας επιθυμεί να τονίσει τον ιαματικό ρόλο που διαδραματίζει η λογοτεχνία στη ψυχολογία του.
- Προσωποποίηση στο σημείο: «τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μεταμορφώνουν τις ψυχές μας και θα μας σπλίζουν με κουράγιο». Ο συγγραφέας προσδίδει έμφαση στον μεταμορφωτικό ρόλο της λογοτεχνίας στην ανθρώπινη ψυχή.

- Μεταφορά στο σημείο: «μοναχικές τέχνες». Με τη μεταφορά ο συγγραφέας επιθυμεί να αναδείξει την ανάγνωση ως μια προσωπική περιπέτεια.
- Μεταφορά στο σημείο: «να το αφουγκράζεσαι (το κείμενο)»: Μέσω της μεταφοράς ο συγγραφέας τονίζει την ιδιαίτερη επαφή που αναπτύσσει ο αναγνώστης με το κείμενο, μια σχέση διαλόγου.
- Επανάληψη στο σημείο: « την ουσία της ανάγνωσης. Αυτή η ουσιαστική ανάγνωση». Με την επανάληψη –της ελαφρώς παραλλαγμένης της φράσης – ο συγγραφέας θέλει να αναδείξει τη σχέση του αναγνώστη με το βαθύτερο νόημα των κειμένων.

B.2.β.

Το ερώτημα στην αρχή της 5^{ης} παραγράφου του Κειμένου 2 λειτουργεί ως θεματική περίοδος που θίγει το θέμα και εγείρει τον προβληματισμό του αναγνώστη. Το ερώτημα απαντάται από τον συγγραφέα σε όλη την έκταση της παραγράφου και ευαισθητοποιεί τον δέκτη σχετικά με την ανθρώπινη ανάγκη για το γράφειν που είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ύπαρξης. Με το ερώτημα επιτυγχάνεται επιπλέον η ζωντάνια, η αμεσότητα, η παραστατικότητα και κεντρίζεται ευκολότερα το ενδιαφέρον και η προσοχή του αναγνώστη.

B.3.

Ο άνθρωπος διαθέτει εγγενώς τη δυνατότητα του γράφειν που τον βοηθά να νικήσει στην αέναη μάχη με το χρόνο. Όλοι οι άνθρωποι μπορούν να γράφουν, πολλοί όμως εγγράφουν το όνομά τους σε έναν τομέα της καθημερινότητας, στην επιστήμη, στην ιστορία. Αυτοί είναι οι ξεχωριστοί, που σφραγίζουν με το όνομά τους, επιτυγχάνοντας την υστεροφημία, μια ιστορική στιγμή. Η συγκεκριμένη νίκη αποτελεί την ίαση στην οδύνη της θνητότητας, με αποτέλεσμα η γραφή να ισοδυναμεί με την αθανασία.

Γ. Στο ποίημα αναδεικνύεται η ρευστότητα κι η υπαρξιακή αγωνία που διατρέχουν τον ανθρώπινο βίο, καταστάσεις που μπορεί να απαλύνει και να εξηγήσει ενδεχομένως η ποίηση. Σε ένα σκηνοθετικό πλαίσιο ανοίγει έναν διάλογο με τον αναγνώστη με τη χρήση του β' ενικού προσώπου, και επισημαίνει την απορία – αμηχανία που συχνά τον διακατέχει απέναντι σε γεγονότα, ακόμη κι όταν αυτά έχουν επαναληφθεί («Εκεί

που ... παραλλαγές»). Μέσα από εναργείς προσωποποιήσεις και μεταφορές (« μόλις πιάσουν κατάλληλη τιμή», «σάπισαν»), θίγει το ασταθές αξιακό σύστημα και την έκπτωση ιδανικών, για τα οποία μάλιστα συχνά ο άνθρωπος διακινδυνεύει την προσωπική του ευημερία («για ... αργότερα»). Για το τέλος αφήνει την πιο δύσκολη ίσως πρόκληση για τον άνθρωπο, να αποδεχτεί και να διαχειριστεί τα απρόοπτα και τις ματαιώσεις στη ζωή, καθώς όπως φαίνεται και από τα αποσιωπητικά ελάχιστες φορές πραγματοποιούνται τα όνειρά του («για πράγματα ... πραγματώθηκαν...»). Για όλα αυτά, η προσωποποιημένη ποίηση ως ίαση και λύτρωση (εκεί... ποίηση) μεσολαβεί ως ίαση και λύτρωση.

Για το 2^ο σκέλος οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν την προσωπική τους άποψη, σύμφωνα με τα βιώματα και την επαφή τους με την Ποίηση. Υπό αυτή την οπτική, θα μπορούσαν να απαντήσουν καταφατικά ή αποφατικά, τεκμηριώνοντας επαρκώς την άποψή τους.

Η ποίηση ασκεί σημαντικό ρόλο στη ζωή

- γνήσια ψυχαγωγία
- έκφραση/ δίοδος συναισθημάτων
- πνευματική εγρήγορση/ φαντασία
- αντίβαρο στην πεζή καθημερινότητα
- αυτογνωσία/ ταύτιση. Αυτοκριτική

Απουσία της ποίησης από τη ζωή

- ασθματικοί ρυθμοί/ καθημερινότητα υποχρεώσεων
- απουσία ερεθισμάτων εκπαίδευσης
- κόσμος τεχνοκρατίας, υποτίμηση πνευματικών ενασχολήσεων/αναζητήσεων.

Δ.

Τίτλος

Πρόλογος

- αφόρμηση αντλείται από τα κείμενα

- αναφορά στο θέμα και τη θέση που θα κατευθύνει την οργάνωση του κειμένου μας.

1η εκδοχή

Οι μαθητές δηλώνουν ότι η σχέση τους με την ανάγνωση εξωσχολικών βιβλίων είναι υποτονική και δεν αποτελεί προσφιλή επιλογή στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου.

Αιτιολόγηση

-Το βιβλίο συνδέεται συνειρμικά με την ψυχοφθόρα και καταναγκαστική διαδικασία της σχολικής εμπειρίας. Οι αυξημένες απαιτήσεις των εξετάσεων συρρικνώνουν -αν όχι εκμηδενίζουν- τον ελεύθερο χρόνο και υποβαθμίζουν τη διάθεση για μελέτη.

-Τα ενδιαφέροντα/οι επιλογές των νέων δεν διαφοροποιούνται από τα δεδομένα καταναλωτικά πρότυπα μιας κατά τα άλλα αντιπνευματικά προσανατολισμένης εποχής.

- Η εξοικείωση με την τεχνολογία και η ευκολία στην πρόσληψη των μηνυμάτων μέσω της εικόνας δεν συμπλέει με τη συγκέντρωση και τη στοχαστικότητα που απαιτεί το διάβασμα.

- Η εν γένει αναιμική αναγνωστική παράδοση του λαού μας που αντανακλάται στον υποβαθμισμένο ρόλο των δημόσιων βιβλιοθηκών και την αδυναμία τους να λειτουργήσουν ως πόλος έλξης των νέων και δυναμικός χώρος πνευματικών ερεθισμάτων, προβληματισμού και αναζητήσεων.

2η εκδοχή

Οι μαθητές δηλώνουν ότι η ανάγνωση εξωσχολικών βιβλίων αποτελεί αγαπημένη δραστηριότητα στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.

Αιτιολόγηση

-Το βιβλίο είναι ένα αγαπημένο προσωπικό αντικείμενο, ένας φίλος σε στιγμές μοναξιάς, ένα παράθυρο στον κόσμο που προσφέρει στιγμές αποδράσης, φυγής, εκτόνωσης από την πεζή καθημερινότητα.

- Η εμπειρία της ανάγνωσης προσφέρει τη δυνατότητα μιας πιο ουσιαστικής σύλληψης του κόσμου μιας διδακτικής προσέγγισης της αλήθειας και του νοήματος της ζωής μέσα από την ενορατική ματιά του εμπνευσμένου δημιουργού.

- Οι αλήθειες που αποκαλύπτει η δύναμη των λέξεων δίνουν τροφή για σκέψη και προβληματισμό εξοικειώνουν αξίες άφθαρτες, δίνοντας πλεύση και οραματισμό, ελπίδα και διέξοδο στο νέο που αγωνιά να ξετυλίξει το νήμα της ζωής.

- Το εξώφυλλο, οι σελίδες του, η μυρωδιά του κάθε βιβλίου φιλοξενεί και ενσωματώνει τις νοητές περιπλανήσεις των πνευματικών μας ταξιδιών, διεγείρει και απορροφά τους συναισθηματικούς μας κραδασμούς από την επαφή με ήρωες, καταστάσεις, επιλογές. Βαθαίνει και πλουτίζει τον εσωτερικό μας κόσμο, βοηθώντας μας να πλησιάσουμε τον συνάνθρωπο.

- Μέσα σε έναν κόσμο άδικο και συχνά βίαιο μέσα σε μία εποχή αβεβαιότητας, ρευστότητας και φόβου το καλό, το ποιοτικό βιβλίο παραμένει η παρηγοριά, η λύτρωση, το καταφύγιο του δοκιμαζόμενου ανθρώπου που καλύπτει και αφουγκράζεται τις βαθύτερες ανάγκες του.

Επίλογος

Η ανάγνωση είναι μία ελεύθερη επιλογή. Δεν είναι καταναγκασμός. Δεν επιβάλλεται, αλλά καλλιεργείται δίνοντας μια ποιοτική διάσταση στην άνυδρη ζωή μας. Η μύηση στο γοητευτικό ταξίδι της γνώσης, της φαντασίας και της ευαισθησίας μπορεί πραγματικά να μας αφήνει παγερά αδιάφορους;